

EUROOPA KOMISJON
EUROOPA PETTUSTEVASTANE AMET (OLAF)

Direktoraat D – Poliitika
Üksus D.2 – Pettuste ennetamine

Võltsitud dokumentide avastamine struktuurimeetmete valdkonnas

Praktiline juhend korraldusasutustele,

***mille on välja töötanud liikmesriikide ekspertide rühm, kelle tegevust
koordineeris OLAFi pettuste ennetamise üksus D2***

VASTUTUSE VÄLISTAMINE

Käesoleva töödokumendi koostas liikmesriikide ekspertide rühm OLAFi toetusel. Selle dokumendi eesmärk on aidata kaasa rakenduskavade rakendamisele ja edendada häid tavasid. See ei ole liikmesriikidele õiguslikult siduv, vaid selles esitatakse üldised suunised koos soovitusetega ja kajastatakse parimaid tavasid.

Käesolevad üldised suunised ei piira riigisiseste õigusaktide kohaldamist ning neid tuleks käsitada ja võib kohandada lähtuvalt riigisisestest õigusraamistikust.

Suunised ei piira Euroopa Kohtu ja Üldkohtu tõlgendusi ega komisjoni otsuseid või seisukohti.

Kokkuvõte

OLAF käivitas uue koostöömenetluse, millesse on kaasatud liikmesriikide, OLAFi ja komisjoni peadirektoraatide struktuurimeetmete eest vastutavad eksperdid. Juhendi eesmärk on pettuste tõkestamise kooskõlastamise nõuandekomitee (COCOLAF) *ad hoc* kohtumiste tulemuste kvaliteedi parandamine praktiliste dokumentide koostamise abil, mida liikmesriigid ja komisjon võivad kasutada eeskujuna, haldusvahenditena, suunistena ja tugimaterjalina, et tugevdada oma pettustevastaseid meetmeid ja strateegiaid.

Tehti kindlaks, et võltsitud dokumentide avastamine on liikmesriikidele huvipakkuv teema. Seetõttu korraldati viie erineva liikmesriigi viiest eksperdist koosneva töörühma kohtumine.

Eesmärk on anda korraldusasutuste juhtidele ja ametnikele näpunäiteid ja pakkuda nippe võltsitud dokumentide avastamiseks ELi eelarvest struktuurimeetmete ja ühtekuuluvuspoliitika kavade raames rahastatava tegevuse puhul.

Juhendiga soovitakse pakkuda asjaomastele ametnikele kasulikku ja praktilist vahendit. Selles keskendutakse töörühma kohtumise jooksul kindlaks tehtud peamistele probleemidele.

1. Õiguslikud aspektid, sh mõisted ja tagajärjed

Võltsimise mõistet kasutatakse juhendis dokumentide mis tahes ebaseaduslike muudatuste käsitlemiseks: võltsimine, järeletegemine, vale sisu jne. Selles peatükis esitatakse ka haldus- ja kriminaalõiguslikud tagajärjed, mille võltsitud dokumendi avastamine võib kaasa tuua.

2. Ohumärgid

Peatükis esitatakse loend ohumärkidest, mille eksperdid kindlaks tegid. Ohumärgid on teatud hulk elemente ja asjaolusid, mis võivad viidata pettusele või korrupsioonile. Mis puudutab võltsitud dokumentide avastamist, siis see võib olla seotud nii dokumentide vormingu ja/või sisuga kui ka toetusesaajaga seotud konkreetsete asjaoludega ning dokumentide ja saadaoleva teabe vastuoluga.

3. Avastamismeetod

Võltsitud dokumentide avastamiseks on vaja, et vastutavad ametnikud oleksid nõuetekohaselt valvsad. Mõne dokumendi muutmise tõenäosus on suurem ning mõne ettevõtlussektori või tegevusega on seotud suurem risk kui teistega. Selles peatükis kirjeldatakse mõningaid asjaomaseid tegureid.

Ühtlasi antakse mõned suunised võimaliku võltsitud dokumendi korral võetavate meetmete kohta. Kaaluda tuleb andmebaaside abil kontrollimist, kohapealseid kontrole ning koostööd politseiga ja/või õigusasutustega. Vastutavad ametnikud peavad kõrvaldama dokumendiga seotud kahtlused või neid kinnitama, et tagada toimiku nõuetekohane käsitlemine.

Juhendis on toodud üksteist näidet tegelike juhtumite kohta ja nende andmebaaside loend, mis võivad olla kasulikud, et kontrollida kogu maailmas registreeritud äriühinguid käsitlevat teatud põhiteavet.

Selle juhendi väga praktiline aspekt peaks võimaldama ELi rahalisi vahendeid käsitlevatel korraldusasutustel ja üldisemalt kõigil riiklikel ametiasutustel suurendada töötajate teadlikkust ja valvsust seoses võltsimise, järeletegemise ja muude pettuse eesmärgil dokumentide muutmise viisidega.

SISUKORD

Sissejuhatus	6
1. Õiguslikud aspektid.....	8
1.1. Võltsitud dokumentide mõiste	8
1.2. Originaaldokumentide, tõestatud koopiate jms väärtus	9
1.3. Haldusõiguslikud tagajärjed	9
1.4. Karistusõiguslikud tagajärjed.....	11
2. Ohumärgid	11
2.1. Ohumärgid dokumentide vormingus	12
2.2. Ohumärgid dokumentide sisus.....	12
2.3. Asjaolud	13
2.4. Vastuolud dokumentide ja saadaoleva teabe vahel.....	13
3. Avastamiseetod	14
3.1. Riskipõhine analüüs	14
3.2. Andmebaaside abil kontrollimine.....	16
3.3. Kohapealsed kontrollid.....	17
3.4. Kooskõlastamine korraldusasutuste ja politsei- või õigusasutuste vahel	18
LISAD 1. lisa. Võltsitud dokumentide näited	20
2. lisa. Arvete miinimumsisu (ettevõtjalt ettevõtjale).....	37
3. lisa. Kasulike veebipõhiste andmebaaside loend	38

Sissejuhatus

OLAF käivitas uue koostöömenetluse, millesse on kaasatud liikmesriikide, OLAFi ja komisjoni peadirektooraatide struktuurimeetmete eest vastutavad eksperdid. Eesmärk on vahetada häid tavasid ja koostada praktilisi dokumente, mida liikmesriigid ja komisjon saavad kasutada haldusvahendite, suuniste või tugimaterjalina pettustevastaste meetmete ja strateegiate jõulisemaks rakendamiseks. Korraldusasutustele tehtavad ettepanekud ei ole siduvad.

Finantsmääruse artikli 59 lõike 2 punkti b kohaselt lasub liikmesriikidel esmane vastutus eelarve täitmise koostöö raames eeskirjade eiramiste ja pettuste vältimise, tuvastamise ja kõrvaldamise eest. Seda silmas pidades peavad liikmesriigid töötama oma haldus- ja kontrollisüsteemides välja menetlused ja protsessid.

Dokumentide võltsimine kui viis pääseda juurde ELi vahenditele on leidnud kinnitust paljude pettusjuhtumite puhul. Varajane avastamine võimaldab kiiresti reageerida ja algatada ennetavad meetmed, et tagada ELi finantshuvide tõhus kaitse. Seetõttu otsustas OLAF käsitleda seda küsimust liikmesriike hõlmava töörühma raames.

Viie erineva liikmesriigi eksperdid, kellel on praktilisi kogemusi võltsitud dokumentide avastamise tõenäosuse suurendamise meetodite valdkonnas, nõustusid selles projektis osalema. Oma teadmistele toetudes koostasid nad loendi peamiste küsimuste kohta, mille puhul on vaja vahetada häid tavasid.

Protsessi olid kaasatud ka regionaal- ja linnapoliitika peadirektooraat, tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektooraat, merendus- ja kalandusajade peadirektooraat ning siseasjade peadirektooraat. Tööd koordineeris OLAFi pettuste ennetamise üksus D2.

Käesolev praktiline juhend on ekspertide vahel toimunud viljaka kogemustevahetuse tulemus. See on kõikidele liikmesriikidele ja asjaomastele sidusrühmadele kättesaadav näiteks pettustevastase platvormi (infosüsteem SFC 2007) kaudu, komisjoni osakondadele aga OLAFi veebisaidil.

OLAF soovib tänada eksperte nende panuse eest:

Veselin SPASOV	Bulgaaria	Euroopa Liidu vahendite rakendusameti auditeerimise osakond
Michal FIALA	Tšehhi Vabariik	Peaprokuratuur / tõsiste majandus- ja finantskuritegude osakond
Angelo SAID	Malta	Siseauditi- ja uurimisosakond, riigikantselei, peaministri büroo
Jacek HORODKO	Poola	Kontrolli- ja eeskirjade eiramiste uurimise üksus, taristuprogrammide toetamise osakond,

		regionaalarengu ministeerium
Małgorzata KACZANOWSKA	Poola	Süsteemi ja rahastamiskõlblikkuse üksus, taristuprogrammide toetamise osakond, regionaalarengu ministeerium
Bogdan BARARU	Rumeenia	Pettustevastase võitluse osakond (Departamentul pentru lupta antifraudă DLAF)

COCOLAFi pettuste ennetamise rühm kiitis dokumendi heaks 12. novembril 2013.

1. Õiguslikud aspektid

1.1. Võltsitud dokumentide mõiste

Ilma et see piiraks siseriiklike õigusaktide kohaldamist, kasutatakse käesolevas juhendis järgmist mõistet:

võltsitud dokument – dokument, milles on tõde muudetud; see tähendab, et dokument ei vasta tegelikkusele. Muutmine võib olla

füüsiline: dokumenti võib olla füüsiliselt muudetud, näiteks kriipsutades läbi punkte või viiteid, lisades dokumenti muutvat teavet käsitsi jne;
intellektuaalne: dokumendi sisu ei vasta tegelikkusele, näiteks osutatud teenuste vale kirjeldus, aruande vale sisu, võltsallkirjad osalejate nimekirjas jne.

Võltsimine võib hõlmata igat liiki dokumente, mille toetusesaajad esitavad toetuste saamise, hankemenetluses osalemise või kulude katteks hüvitise saamise eesmärgil:

lepingud,
isikut tõendavad dokumendid,
CVd,
pangatagatised,
bilansid,
arved (paber kujul või elektroonilised),
aruanded,
töögraafikud,
osalejate nimekirjad,
veebisaidid,
muud dokumendid

Näiteid tagajärgede kohta

Hüvitamise etapis esitatud võltsitud dokumentidega võivad muu hulgas kaasnedä kolm peamist peatuse liiki:

- toetusesaaja ei pruugi üldse kaupu tarnida või teenuseid osutada. Seega esitab ta hüvitise taotlemiseks valetõendid. See võib hõlmata ka keelatud kokkulepet muude kolmandate isikute ja/või hankija töötajatega (nt koos altkäemaksuga, et soodustada kava elluviimist);
- toetusesaaja võib tarnida kaupu väiksemates kogustes või osutada teenust vähemate tundide ulatuses, kui ta oli taotlenud ja millele tal on õigus; seega võidakse dokumente n-õ kohandada;
- toetusesaaja võib kasutada talle eraldatud vahendeid, et toetada muud tegevust, mille rahastamine ei olnud konkreetse projekti eesmärk, ning seega esitatakse valetõendid ja -dokumendid.

Juhtumi liigitamine võltsimiseks või järeletegemiseks kuulub kohtuniku/kohtu ainupädevusse. Dokumendi muutmine ei pruugi alati sellist kohtuniku/kohtu järeldust

kaasa tuua. Vastutavad ametnikud käsitlevad lõpliku kohtuotsusega kinnitatud võltsimist pettusena.

1.2. Originaaldokumentide, tõestatud koopiade jms väärtus

Arvestada tuleb nelja järgmise dokumendivormiga:

- originaaldokument,
- dokumendi tõestatud koopia,
- dokumendi tavakoopia,
- dokumendi elektrooniline versioon.

Originaaldokumentide või koopiade esitamise nõudeid hõlmavad riiklikud tavad võivad erineda. Ilma et see piiraks asjakohase Euroopa ja siseriikliku õiguse kohaldamist, peab toetusesaajatel igal juhul olema võimalik esitada ametiasutustele nõudmise korral originaaldokumendid.

Ilma et see piiraks Euroopa, riiklike ja sise-eeskirjade kohaldamist, peaksid vastutavad ametnikud järgima pragmaatilist lähenemisviisi, mille puhul on tasakaalustatud esmatasandi kontrollide nõuded ja toetusesaajate kohustused seoses dokumentide säilitamisega raamatupidamise, auditite jm eesmärkidel.

Korraldusasutused peaksid kahtluse korral kehtestama konkreetsed meetmed dokumentide kontrollimiseks. Rõhku tuleks panna kohapealsete kontrollide tõhususele. Näiteks sellise võltsimise kahtluse korral, mis on seotud toetusesaaja kavatsusega viia ellu konkreetne toiming, peaksid nad võimaldama vajaliku dokumendikontrolli teostamist, et saada ülevaade äriühingu tegelikust suutlikkusest projekt ellu viia. (Märkus. Kõiki dokumendis olevaid viiteid korraldusasutustele tuleb käsitleda kui viiteid korraldusasutusele või mis tahes vahendusasutusele, kellele korraldusasutus on oma ülesanded delegeerinud).

Korraldusasutused peavad leidma õige viisi, et täita oma kohustusi seoses ELi vahendite usaldusväärse finantsjuhtimise, toetusesaajate halduskoormuse vähendamise ning – kui see on asjakohane – kontrollikulu ja oletatava võltsimise maksumuse suhtega.

Kahtluste korral tuleb vastavaid kontrolle teostada nõuetekohase hoolsusega ja vajaduse korral ühendust võtta õigusasutustega.

1.3. Haldusõiguslikud tagajärjed

Struktuuri- ja ühtekuuluvusfonde käsitleva nõukogu määrusega¹ seatakse liikmesriikidele kohustus teha eeskirjade eiramise korral finantskorrektsioone². Need korrektsioonid³

¹ Programmitöö perioodi 2007–2013 käsitlev 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999 (ELT L 210, 31.7.2006); programmitöö perioodi 2014–2020 käsitlev ettepanek võtta vastu määrus KOM(2011) 615, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa

seisnevad rakenduskava avaliku sektori panuse täielikus või osalises tühistamises olenevalt sellest, kas tegemist on üksiku või süstemaatilise eeskirjade eiramisega, ning võttes arvesse eeskirjade eiramise olemust ja raskust ning fondi rahalist kahju.

Võltsitud dokumendi esitamisel võivad olla tagajärjed, sealhulgas finantstagajärjed, kogu projektile või osale sellest.

Võltsimine võib olla seotud dokumentidega, mille alusel hinnatakse menetlusest kõrvalejätmise, valiku- või lepingu sõlmimise kriteeriume. Seetõttu ei pruugi projekt olla kaasrahastamiskõlblik, mõjutades seega otsust kaasrahastada seda rakenduskava raames.

Võltsimine võib olla seotud ka hüvitatavate kulude rahastamiskõlblikkusega tervikuna või osaliselt. See võib hõlmata teostatud töid või kaasnenud kulusid kinnitavaid dokumente. Ühtlasi võib võltsimine olla seotud ainult ühe arvega.

Korraldusasutused peavad hindama kõrvalekalde ulatust. Kui tegemist on üksikjuhtumiga, võivad nad tühistada vaid rahastamiskõlbmatud kulud või arve. Ilma et see piiraks kehtivate siseriiklike õigusaktide kohaldamist, võivad nad kaaluda ka kogu rahastamise tühistamist.

Halduslikust seisukohast peaks võltsitud dokumendi avastamine kaasa tooma vähemalt võltsitud dokumendist tuleneva mõju tühistamise. Näiteks kui koosolekul osalejate nimekiri sisaldab võltsallkirju, peaksid korraldusasutused tühistama selle koosolekuga seotud kulud.

Mõned liikmesriigid on kehtestanud ka konkreetseid sanktsioonid.

Näide haldusõiguslike sanktsioonide kohta Poolas

Riigi rahandust käsitleva õigusakti artikli 207 lõikes 4 sätestatakse, et toetusesaaja jäetakse kõrvale võimalusest saada Euroopa rahalisi vahendeid, kui talle näiteks tehti makse, tuginedes võltsitud või muudetud dokumentidele, mis esitati ehtsate asemel, või valeandmeid kinnitavatele dokumentidele.

Ühel juhul kinnitati lõpliku kohtuotsusega sellise olukorra esinemist, millega kaasnes toetusesaaja, toetusesaaja partneri või projekti raames ülesandeid täitma volitatud isiku õiguserikkumine.

Toetusesaaja jäeti kõrvale kolmeks aastaks alates temalt vahendite tagasinõudmisest.

Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006.

² Perioodi 2007–2013 käsitleva määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklite 98 ja 99 ning perioodi 2014–2020 käsitleva määruse ettepaneku KOM(2011) 615 artiklite 135 ja 136 kohaselt peab komisjon kohaldama liikmesriikide suhtes finantskorrektsioone, kui liikmesriigid ei tee individuaalselt või rakenduskavaga seoses nõutavaid finantskorrektsioone. COCOFi 29. novembri 2007. aasta märgukirjas 07/0037/03-EN on üksikasjalikult kirjeldatud finantskorrektsioone, mida komisjon võib liikmesriikide suhtes kohaldada juhul, kui toetusesaajad ei järgi avalike hangete eeskirju. Peale selle on komisjoni 19. novembri 2011. aasta otsuses C(2011) 7321 esitatud suunised nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklite 99 ja 100 raames komisjoni tehtavate finantskorrektsioonide suhtes kohaldatavate põhimõtete, kriteeriumide ja suunavate skaalade kohta.

³ Finantskorrektsioon erineb haldusõiguslikust sanktsioonist, tuues kaasa vaid põhjendamatult makstud või makstava summa tagasinõudmise või tühistamise.

1.4. Karistusõiguslikud tagajärjed

Dokumentide võltsimise ja võltsitud dokumentide kasutamise puhul (eelkõige ELi vahendite saamiseks) on kõigis liikmesriikides tegemist kuriteoga, mille eest võidakse karistada vabadusekaotusega.

Avastades dokumendi, mis võib olla võltsitud, peaksid töötajad teavitama õigusasutusi, ilma et see piiraks kehtivate sise- ja riiklike eeskirjade kohaldamist.

Näide karistusõiguslike sanktsioonide kohta Rumeenias

- Ametlike dokumentide materiaalne võltsimine: vabadusekaotus kolm kuud kuni kolm aastat; kuus kuud kuni viis aastat juhul, kui teo pani toime ametnik ametlike kohustuste täitmisel.
- Intellektuaalne võltsimine: vabadusekaotus kuus kuud kuni viis aastat.
- Omakäeliselt allkirjastatud dokumentide võltsimine: vabadusekaotus kolm kuud kuni kaks aastat või trahv.
- Võltsitud dokumendi kasutamine: ametliku dokumendi puhul vabadusekaotus kolm kuud kuni kolm aastat ning omakäeliselt allkirjastatud dokumendi puhul vabadusekaotus kolm kuud kuni kaks aastat või trahv.

Kui kaalul on Euroopa Liidu finantshuvid, võib vabadusekaotuse pikkuseks olla 3–15 aastat.

2. Ohumärgid

Ohumärk viitab võimalikule pettusele või korrupsioonile. Tegemist on oma olemuselt ebahariliku või tavapärasest tegevusest erineva elemendi või elementide hulgaga. See annab märku sellest, et midagi on tavapärasest erinev ja on võimalik, et seda tuleb täiendavalt uurida.

Ohumärgid peaksid muutma töötajad ja juhid valvsamaks ning ajendama neid võtma vajalikke meetmeid, et pettuseohtu kinnitada või see ümber lükata. Reageerimisvõime on väga oluline. Korraldusasutused vastutavad ohumärgi tõttu tekkinud kahtluste kõrvaldamise eest.

Tasub märkida, et ohumärkide olemasolu ei tähenda seda, et pettus on aset leidnud või võib aset leida, vaid seda, et olukorda tuleb nõuetekohase hoolega kontrollida ja jälgida.

2.1. Ohumärgid dokumentide vormingus

Kahtlust peaksid tekitama dokumendid, mille vorming erineb tavapärasest üldtunnustatud paigutusest.

Arved ja kirjad, millel puudub äriühingu logo.

Arved, mis on prinditud ettenähtud vormist erinevale paberile.

Nähtavad erinevused dokumendi fondi tüübis, suuruses, teravuses, värvis jne.

Kustutatud või läbikriipsutatud arvud, mahakandmised, millel puuduvad volitatud isikute allkirjad.

Käsitsi kirjutatud summad, millel puuduvad volitatud isikute allkirjad, või prinditud dokumendi osad, mis ei ole eelnevale tuginedes õigustatud.

Kirjade puudumine või ülemäärased, tekstiridade katkendlikkus.

Ametlike templit ebaloomulikult teravad ääred või ebatavaline värv, mis viitab arvutiprinteri kasutamisele.

Isikute täiesti identsed allkirjad (vormi ja suuruse seisukohast) erinevatel dokumentidel, viidates võltsimise võimalusele arvuti väljatrükki kasutades.

Hulk käsitsi kirjutatud allkirju, millel on sarnane stiil või mille puhul on kasutatud sama sullepead erinevate ajavahemikega seotud dokumentidel.

2.2. Ohumärgid dokumentide sisus

Ebatavalised kuupäevad, summad, märkused, telefoninumbrid ja arvutused.

Puuduvad kirjed (järjestikustest kontrollidest).

Väärarvutus arvuti abil koostatud arvel või palgatõendil: nt kogusumma ei vasta tehingute summale.

Arvelt puudub kohustuslik element: kuupäev, maksukohustuslasena registreerimise number, arve number jne⁴.

- Templi ja isiku allkirja sama vastastikune asend dokumentide komplektil, mis viitab sellele, et on kasutatud jäljendit (mitte ehtsat allkirja): tegemist võib olla arvuti abil loodud jäljendiga, mida kasutatakse dokumentide võltsimiseks.

⁴ Vt 2. lisa.

- Äriühingute või isikute puuduvad kontaktandmed, nt telefoninumber.

Puuduvad seerianumbrid arvetel ja selliste kaupade saatelehtedel, millele on tavaliselt märgitud seerianumbrid (elektroonika, tootmisliinid jne).

- Kaupade või teenuste ebamäärane kirjeldus.

Mitteühtivad ja tavapärasest erinevad pangakontonumbrid (nt vähem numbreid kui peaks olema, konkreetsele panga filiaalile mittevastav number, muud nähtavad vastuolud).

2.3. Asjaolud

Töövõtja aadress ühtib töötaja aadressiga.

Hankija või toetusesaaja aadress ühtib tema elukoha aadressiga.

Ebatavaline hulk makseid ühele makse saajale või aadressile.

Selliste üksuste väljastatud arved ja kuluarved, mis ei ole äriregistrisse kantud.

Ebatavalised viivitused teabe esitamisel.

Toetusesaaja ei ole nõudmise korral võimeline originaaldokumente esitada.

Dokumendis sisalduvad andmed on visuaalselt erinevad sama asutuse väljastatud sarnasest dokumendist.

Viide äriühingule, mida ei ole kantud avalikult kättesaadavatesse äriregistritesse või mis ei ole avalikes allikates kontrollitav.

Hiljuti asutatud äriühingu väljastatud arved.

Arve väljastanud äriühingu e-posti aadress asub välismaises internetiserveris.

2.4. Vastuolud dokumentide ja saadaoleva teabe vahel

Vastuolu sama üksuse esitatud arvete ja nende numbrite vahel, näiteks:

- Arve number 152, väljastatud 25. märtsil 2012
- Arve number 103, väljastatud 30. juulil 2012.

Arved, mis ei kajastu raamatupidamises.

Arved, mis ei vasta noteeringutele hinna, koguse ja kvaliteedi, toote liigi ja/või toote kirjelduse või osutatud teenuse seisukohast.

Kiri/leping/dokument, mille on allkirjastanud üksikisik, kes tegutseb äriühingu esindajana, kuid kes ei ole selleks määratud riiklikus äriregistris.

Vastuolud üksuse veebisaidil oleva teabe ja väljastatud arve vahel: nt üksuse tegevus ei ole kooskõlas nende kaupade või teenustega, mille kohta on arve esitatud.

3. Avastamismeetod

Parim avastamismeetod on võltsimise ja tegelikkuse vahel seoste loomine – see on kiireim ja käepäraseim viis parimate tulemuste saavutamiseks kiireloomulise avastamistegevuse korral. Tuleb teostada asjakohaseid kontrolle, et vastata sellistele küsimustele nagu alljärgnevad.

Kas majandustoimingusse kaasatud äriühingud on tegelikult olemas?

Kas see avalik asutus tegelikult väljastas selle dokumendi?

Kes on tegelikult need inimesed, kes tegevuses eeldatavasti osalesid?

Kes on vara tegelik omanik?

3.1. Riskipõhine analüüs

Võimalik, et korraldusasutused on varasemale kogemusele tuginedes ning oma konkreetse tegevusvaldkonna ja geograafilise sekkumispiirkonna ulatuses avastanud eriti riskantseid sektoreid. Nad peaksid juhtima nende oma töötajate tähelepanu ning kehtestama konkreetseid meetmeid ja kontrollid.

Võltsimise või dokumentide muutmise risk on seotud eri liiki dokumentidega erinevates projekti rakendamise etappides, näiteks:

- kaasrahastamise kriteeriumidele vastavuse tõendamine,
- vara omandiõigus,
- tööde teostamise / teenuste osutamise ja nende vastuvõtmise tõendamine,
- makseid kinnitavad arved ja tõendavad dokumendid,
- osalejate nimekirjad jne.

Allpool on toodud mõned näited.

Riskantsete dokumentidega seonduv

Mis puutub kaasrahastamise kriteeriumidele vastavusse, siis võib mõnel pakkujal nõuetele mittevastavuse korral tekkida kiusatus esitada võltsitud dokument. Seetõttu tuleks pöörata erilist tähelepanu dokumentidel olevatele logodele, allkirjadele, kuupäevadele ja templitele.

Maksude ja sotsiaalkindlustusmaksetega seotud tõendid – seda liiki tõendeid väljastab maksu- ja/või sotsiaalkindlustusamet või asjaomane üksus kindlatele standardvormidele. Nende ehtsust peaks olema võimalik kontrollida, pöördudes need väljastanud ameti või üksuse poole.

Kontoväljavõtted – pakkujal võib olla vaja võltsitud kontoväljavõtet, et tõendada oma vastavust kaasrahastamisega seotud nõuetele. Võltsitud kontoväljavõtet ei pruugi olla lihtne avastada. Siiski võivad töötajad kontrollida, kas kontoväljavõttel esitatud summa, äriühingu deklareeritud käive ja bilanssidel esitatud kapital on omavahel kooskõlas.

Bilansid – pakkujal võib olla vaja võltsitud bilansse, et tõendada oma majanduslikku ja finantssuutlikkust. Kuigi seda ei ole alati lihtne kontrollida, võib esitatud teabe kontrollimiseks olla kasulik otsida veebipõhist teavet. Teatud avalikult kättesaadavad andmebaasid pakuvad teavet äriühingute käibe, kapitali ja mõne muu olulise finantsnäitaja kohta.

Riskantsete sektoritega seonduv

Kaupade tarnimine

Tavapärased pettusemudelid selles valdkonnas on järgmised.

Kaupade tarnimata jätmine või ainult osaline kaupade tarnimine.

Madalama kvaliteediga kaupade tarnimine kõrgema kvaliteediga kaupade hinna eest.

Uute kaupade asemel sama hinna eest kasutatud kaupade tarnimine.

Neid pettusemudeleid toetavad võltsitud arved ja võib-olla ka muud dokumendid.

Ebamäärane kaupade kirjeldus arvetel peaks äratama vastutava ametniku tähelepanu. Võimaluse korral tuleks teostada kohapealne kontroll, et veenduda kaupade olemasolus, kontrollida nende seerianumbrit (kui see on olemas) ja uurida kaupade päritolutõendit.

Ühtlasi tuleks olla tähelepanelik selliste juhtumite esinemise võimaluse suhtes, mille puhul näiteks toote seerianumber on samuti võltsitud, et see ühtiks võltsitud dokumendis oleva seerianumbriga, mistõttu tuleks seoses toote seerianumbriga kontrollida sellise võltsimise märke.

Ehitustööstus

Tavapärased pettusemudelid selles valdkonnas on järgmised.

Töö teostamata jätmine või ainult osaline töö teostamine.

Selliste tööde teostamine, mis ei vasta tehnilisele kirjeldusele, kuid mille eest esitatakse siiski arve ettenähtud hinna alusel.

Arveid esitavad alltöövõtjatest äriühingud, mida ei ole olemas või milles ei toimu tegelikku äritegevust.

Liiga kõrge tasu võtmine.

Neid pettusemudeleid toetavad võltsitud arved ja/või tõendid tööde teostamise kohta.

Korraldusasutuste töötajad peaksid ehitustööstuse projektidega tegelemisel rakendama kutsealast skeptitsismi ja hoolsust. Suurte projektide puhul tuleks kehtestada põhjalikud järelevalvesüsteemid. Vastutavad ametnikud peaksid tutvuma toetusesaaja tegevuskeskkonnaga (seotud äriühingud, sidusrühmad, alltöövõtjad, geograafiline tegevussektor jne), et olla võimelised avastama kiiresti mis tahes kõrvalekalde mõne sündmuse, dokumendi või arve puhul. Lisaks tuleks teostada kohapealseid kontrolle, et tagada arvete ja tõendavate dokumentide ehtsus.

Koolitused, konverentsid, seminarid, missioonid

Tavapärased pettusemudelid selles valdkonnas on järgmised.

Liiga kõrge tasu võtmine.

Võltsitud osalejate nimekiri, et varjata sündmuse rahastamiskõlbmatust.

Neid pettusemudeleid toetavad osaliselt või täielikult võltsitud töögraafikud, arved ja osalejate nimekirjad.

Koolitustel/konverentsidel või seminaridel osalemise juhuslikud kontrollid võivad osutada selles valdkonnas tõhusaks pettuse avastamise meetodiks, kui avaldatud osalejate kohta on piisavalt üksikasju. Seetõttu on äärmiselt soovitatav nõuda, et toetusesaaja küsiks osalejatelt lisaks osalejate nimekirjal olevale allkirjale teatud kontaktandmeid (vähemalt telefoninumber, e-posti aadress ja tööandja andmed), et viia läbi teatud kontrolle kooskõlas isikuandmete kaitse seadusega.

3.2. Andmebaaside abil kontrollimine

Enda käsutuses oleva teabe kontrollimine on peamine esmatasandi kontroll, mida korraldusasutused saavad teostada. Seda võib teha valimipõhiselt. See võib hõlmata äriühingu registreerimise üksikasju, finantsteavet, tegevusandmeid jne.

Otsene juurdepääs internetile võimaldab vastutaval ametnikul teostada üksuse olemasoluga seotud kontrolle, kinnitades selle aadressi ja telefoninumbrid. Ühtlasi võimaldab see juurde pääseda üksuse veebisaidile (kui see on olemas) ning võib pakkuda kasulikku teavet nii äriühingu tegevusvahendite kui ka selle äri- ja finantskeskkonna kohta.

Ilma et see piiraks siseriiklike õigusaktide kohaldamist, võivad korraldusasutused taotleda juurdepääsu kõigile selliste asutuste andmebaasidele või teabele, mille

käsituses on sõltumatu ja eraldiseisev asjakohane teave (nt riiklikud finantsasutused⁵ eelarvekohustuste ja asjaomaste dokumentidega seotud küsimuste korral, riiklikud maaametid maavalduste või nende tuvastamise küsimuste korral, kaubandusametid äriühingute struktuuri ja ajaloo küsimuste korral, konkreetsed asutused tegevusluba nõudvate tegevustega seotud küsimuste korral jne). Piiriülese tegevuse kontrollimine võib olla keerulisem. Üldised internetiotsingud võivad samuti aidata kaasa kasulike järelduste tegemisele.

Kasulike veebisaitide loendi leiab 3. lisast.

3.3. Kohapealsed kontrollid

Kohapealsed kontrollid on peamine võltsitud dokumentide avastamise vahend.

Nende abil saab kindlaks teha järgmist:

toetusesaaja olemasolu ning teatud määral kooskõla pakkumise raames esitatud dokumentides viidatud elementide ja tegelikkuse vahel seoses projekti elluviimisega;

kas koos kaasrahastamise/väljamaksetaotlusega esitatud dokumentide koopiad (nii paber kandjal kui ka elektroonilised) vastavad täielikult toetusesaaja valduses olevatele originaaldokumentidele;

kas vastuvõtuaktis ja arvel olev teave vastab tegelikkusele, nt töid on tegelikult teostatud ja teenuseid osutatud avaldatud ulatuses.

Korraldusasutused peaksid kindlaks määrama kohapealsete kontrollide intensiivsuse, võttes arvesse leitud riske, projektide liike ja ulatust ning toetusesaajate liike.

Elektroonilised dokumendid

Elektrooniliste dokumentide kasutamine võib mitmeaastase finantsraamistiku perioodil 2014–2020 järsult suureneada. Liikmesriigid peavad tagama, et toetusesaajate ning korraldusasutuste, sertifitseerimis-, auditi- ja vahendusasutuste vahelist mis tahes teabevahetust on võimalik teostada vaid elektrooniliste andmevahetussüsteemide kaudu⁶.

Sellel peaks olema suhteliselt väike mõju võltsitud dokumentide avastamisele, mis on peamiselt seotud kohustusliku teabe puudumisega dokumentides, valeandmete või valede elementide esitamisega, mitme dokumendi vahelise vastuoluga teatud kontekstis, toetusesaaja üldise käitumisega jne. Kõik need elemendid ei ole otseselt seotud dokumentide vormingu tüübiga.

Dokumentide elektroonilise edastamise puhul võib siiski tekkida uus ohutuse, terviklikkuse ja ehtsusega seotud küsimus. Selle lahenduseks võib olla elektroonilise

⁵ Riiklik maksuamet, sotsiaalkindlustusamet, tolliamet jne.

⁶ Programmitöö perioodi 2014–2020 käsitleva ettepaneku võtta vastu määrus KOM(2011) 615 artikli 112 lõige 3.

allkirja kasutamine. Võimalik, et ametiasutused peavad e-allkirja andjalt kontrollima, kas tegemist on ehtsa e-allkirjaga.

Igal juhul – nii paber- kui ka elektroonilise kandja kasutamisel – peab võltsitud dokumendi kahtlus kaasa tooma kontrollimise ja/või asjaomase ametiasutuse kohapealse kontrolli, et kinnitada teabe õigsust võimalikult suurel määral.

Lisaks peavad toetusesaajad säilitama paberdokumendid (originaalid või tõestatud koopiad) – kui need on olemas – ja esitama need kontrollimise eesmärgil asjakohastele ametiasutustele.

3.4. Kooskõlastamine korraldusasutuste ja politsei- või õigusasutuste vahel

Avastades dokumendi, mis võib olla võltsitud, peavad korraldusasutused teostama kontrolli, et eemaldada kahtlus või kinnitada riski. Juhul kui risk leiab kinnitust, peaksid korraldusasutused kaaluma kohapealse kontrolli läbiviimist.

Reageerimisvõime on väga oluline ning seejuures peaks reageerimine olema kiire ja asjakohane, tuues kaasa järgmise:

eeskirjade eiramise või võltsimise kahtluse korral tegevuse jaoks maksete peatamine vastavalt vajadusele,

dokumentide ja tõendusmaterjali kaitse,

teabe edastamine õigusasutustele (otse või vastavalt hierarhiale), ilma et see piiraks sise- ja riiklike eeskirjade kohaldamist.

Haldus- ja õigusasutuste reageerimine võib olenevalt juhtumist aset leida üheaegselt.

Varajane kontakt politsei- või õigusasutustega võib olla asjakohane taktikalistel põhjustel.

See võib aidata kavandada õigeid edasisi samme ja eelkõige otsustada, millised

- ametiasutused peaksid juhtimise üle võtma ja millised
- meetmed on kõige asjakohasemad, et kaitsta ELi ja asjaomase liikmesriigi finantshuve ning tagada juhtumi kohtuliku uurimise ja süüdistuse esitamise tõhusus.

Juhul kui võltsitud dokumentidega seotud probleeme esineb sageli, on soovitatav luua kontaktid ja meetodid vastastikuse koostöö ja koolituste läbiviimiseks piirkondlikul või riiklikul tasandil tegutsevate eriasutustega.

Eeskirjade eiramisest teavitavad ametiasutused peavad jälgima ka pettusjuhtumeid käsitlevate kriminaalmenetluste tulemusi. Menetluste raames saadud teave tuleb edastada OLAFi kooskõlas kohaldatavate määrustega (nt eiramisjuhtumite haldamise süsteemi (Irregularities Management System – IMS) kaudu esitatavate kvartaliaruannete teel).

Ühtlasi on oluline välja arendada hästi toimiv teabevahetussüsteem õiguskaitseasutustega, et hankida IMSi kaudu teavitamiseks vajalikku teavet.

LISAD

1. lisa. Võltsitud dokumentide näited

Selles lisas on toodud näiteid võltsitud arvete, töögraafikute, osalejate nimekirjade, pangatagatiste, suutlikkuse aruannete, tõendite, lennupiletite, veebisaitide jne kohta.

1. näide. Ebatavaline dokumendi number ja templi puudumine

Asjaolud: rakenduskava raames viis toetusesaaja läbi teenuste hankemenetluse. Üks dokumentidest, mille ettevõtjad pidid toetusesaajale rahastamiskõlblikkuse tõendamiseks esitama, oli registriameti (äriregistri) tõend. See tõend sisaldab haldusandmeid äriühingu kohta: asukoht, osanikud, juhtkond, esindaja jne. Leping sõlmiti äriühingute konsortsiumiga, seega pidi iga äriühing esitama asjaomase tõendi.

Ohumärk: audiitoris äratas kahtlust templi puudumine tõendil ja ebatavaline dokumendi number. Sellise dokumendi number on vormingus (aaaa/kk/pp/hh/mm/ss), kuid number ja dokumendi väljastamiskuupäev ei ühtinud.

Reageering: audiitor avastas, et ühe äriühingu tõendi puhul oli tegemist dokumendiga, mille sisu ei olnud tõene. Audiitor tegi päringu äriregistri avalikus andmebaasis ja leidis, et äriühingu juhataja, osanik ja esindaja oli hr A. Tõendil oli juhatajaks, osanikuks ja esindajaks märgitud hr B, kes oli sõlminud konsortsiumiga lepingu ja hankelepingu. Auditiasutus saatis registriametile päringu seoses dokumendi ehtsusega. Registriamet vastas, et asjaomane ametiasutus ei ole seda dokumenti väljastanud ning dokumendi number ei ühti väljastamiskuupäevaga.

Tulemus: soovitus teha finantskorrektsioon 100 % ulatuses avaliku hanke kuludest ja prokuratuuri teavitamine täiendava uurimise teostamiseks.

2. näide. Ebatavalise numbriga dokument

Asjaolud: auditiasutus alustas teenuse hankemenetlust. Üks dokumentidest, mille ettevõtjad pidid hankijale rahastamiskõlblikkuse tõendamiseks esitama, oli tõend peaeksperdi nr 1 (meeskonnajuht) kogemuse kohta.

Ohumärk: hindamiskomisjoni liige avastas, et üks ettevõtja esitas ebatavalise seerianumbriga tõendi. Dokumenti ei olnud väljastanud volitatud isik – peasekretär või minister –, vaid tervishoiuministeriumi üksuse juht.

Reageering: auditiasutus saatis ministeeriumile päringu seoses dokumendi ehtsusega. Peasekretär vastas, et tervishoiuministerium ei ole seda tõendit väljastanud ning dokumenti ei ole ministeeriumi info- ja kataloogisüsteemis registreeritud.

Tulemus: selle tulemusena kõrvaldas auditiasutus ettevõtja hankemenetlusest. Toimik saadeti prokuratuuri täiendava uurimise teostamiseks. Uurimise käigus tehti kindlaks, et

dokumendi seerianumbrit oli muudetud, et esitada dokument ministeeriumi väljastatud tõese dokumendina.

3. näide. Arvel kasutatud erinevad tindid

Asjaolud: toetusesaaja raamatupidaja oli lisanud arvetele numbreid, suurendades makstavaid summasid.

Ohumärk: arvete ettevalmistamisel oli kasutatud erinevaid tinte.

Reageering: algatati audit. Audiitor võrdles arvetel olevaid numbreid esmaste dokumentidega – lepingute ja vastuvõtuaktidega. Audituaruanne saadeti prokuratuuri. Arvetele lisatud dokumente kasutati täiendava tõendusmaterjalina.

Tulemus: raamatupidaja mõisteti süüdi omastamises. Toetusesaaja ei olnud raamatupidaja ebaseaduslikest tehingutest teadlik. Audiitor koostas vastavalt riiklikule sisefinantskontrolli seadusele omastamist käsitleva avalduse raamatupidaja vastu, kes hüvitas kahju täies ulatuses koos intressiga.

4. näide. Rahastamise alla mittekuuluv sektoris tegutseva äriühingu väljastatud arve

Asjaolud: tööriietuse raha saamiseks peab iga töötaja esitama müüja arve.

Ohumärk: üks töötaja esitas sellise äriühingu arve, mis tegutseb maitsetaimede valdkonnas.

Reageering: audiitor saatis äriühingule päringu. Selgus, et äriühing ei olnud arvel olevat templit aastaid kasutanud, kuna see oli varastatud. Ühtlasi teatas äriühing, et arve number ei vasta kasutatavale nomenklatuurile.

Tulemus: teo toimepanija hüvitas valesti makstud summa. Riikliku sisefinantskontrolli asutuse juhataja otsustas, et teost ei tulenenud olulist sotsiaalset ohtu ning juhtumit ei edastatud prokuratuurile.

5. näide

Asjaolud: toetusesaaja esitas kontoväljavõtte, mille saldo oli 20 miljonit Tšehhi krooni, et näidata ELi kaasrahastamise saamiseks vajalikku olulist finantssuutlikkust.

Ohumärk: toetusesaaja suhtes toimus juba politseiuurimine. Politseiuurijad olid saanud teavet tema kehva finants-/ majandusolukorra kohta, mis ei tundunud olevat kooskõlas hankijatele esitatud kontoväljavõttega.

Reageering: politsei kontrollis kontoväljavõtet pangas. Selgus, et toetusesaaja oli esitanud hankijatele võltsitud kontoväljavõtte. Konto tegelik saldo oli 20 000 Tšehhi krooni. Teo toimepanija oli kasutanud tõelist panga templit, mis tähendab, et tal oli tõenäoliselt kaasosaline, kes töötas pangas, kuid seda ei tõestatud.

Tulemus: need leiud tõid kaasa kriminaalmenetluse. Toetusesaajale esitati süüdistus ja talle mõisteti vabadusekaotus.

Ehtne dokument

Adresář ☎

Čtyřlístková banka, a.s.

VÝPIS Z ÚČTU

číslo účtu: 0000002004770001
BÚ TTS, SPOL. S R.O.

klíent [REDACTED] TRADE [REDACTED]

datum výpisu 31-10-02

měna CZK

číslo výpisu 1

strana 1

[REDACTED] TRADE [REDACTED] - TTS, SPOL. S R
[REDACTED]/55
181 00 PRAHA 8 - ČIMICE

Dnešní stav minulého výpisu 0.00

DATUM	OPERACE	DEBET	KREDIT
31-10-02	00020/PO2 9 KS 379		20,000.00CR
31-10-02	Fixed Commission	110.00DR	
31-10-02	Interest		0.28CR
Součty obrátů za výpis		110.00DR	20,000.28CR
zůstatek			19,890.28CR
limit			0.00
lze čerpat			20,000.00CR

číslo účtu: 0000002004770001
 BÚ TTS, SPOL. S R.O.
 klient: [redacted] TRADE [redacted]
 datum výpisu: 31-10-02
 měna: CZK
 číslo výpisu: 1
 strana: 1

[redacted] TRADE [redacted] - TTS, SPOL. S R
 [redacted] /55
 181 00 PRAHA 8 - ČIMICE

konečný stav minulého výpisu 0.00

OPERACE	DEBET	KREDIT
31-10-02 00020/PO2 9 KS 379		
31-10-02 Fixed Commission	110.00DR	20,000,000.00CR
31-10-02 Interest		280.00CR
Součty obrátů za výpis	110.00DR	20,000,280.00CR
zůstatek		20,000,170.00CR
limit		0.00
lze čerpat		20,000,170.00CR

Vóltsitud dokument

6. näide

Võltsitud kontoväljavõtted (pangatoimingute kinnitus)

Asjaolud: kohapealse kontrolli ajal esitas toetusesaaja kahe kontoväljavõtte skaneeringu väljatrükid (13. septembril 2011. aastal arvete A ja B käibemaksu maksmise kinnituseks).

Ohumärk: erinevad pangakontonumbrid arve A (11 2222 3333 4444 5555 6666 7777) ja arve B (11 2222 3333 4444 5555 66667) maksmisel äratasid kahtlust.

Reageering: toetusesaajal paluti esitada kontoväljavõtete originaalid, millel on panga tempel, kuid neid ei esitatud. Kontoväljavõtete analüüs näitas järgmist:

- arve B käibemaksu maksmist kinnitava kontoväljavõtte väljal „Maksja konto“ on standardse 26 numbri asemel 23 numbrist koosnev pangakontonumber;
- kahe kontoväljavõtte fondi suurus ja teravus on nähtavalt erinevad. Kande kuupäeva, vääringu kuupäeva, maksja konto, tehingu summa, kirjendatud summa ja selgituse väljadel olevad andmed on nähtavalt erinevad.

Lisaks esitati veel üks kontoväljavõtte, mis oli seotud teise pangakontonumbri ja maksekuupäevaga (16. september 2011), kuid summa ja hankija olid samad. Eespool nimetatud küsimused tekitasid kahtlusi 13. septembri 2011. aasta maksekinnituste ehtsuses.

Tulemus: korraldusasutused teavitasid juhtumist prokuratuuri seoses kuriteokahtlusega. Samal ajal peatati maksed toetusesaajale.

7. näide

Asjaolud: toetusesaaja esitas kontoväljavõtte, väites, et tegemist on originaaliga.

Ohumärk: dokumendi põhjalikul uurimisel selgus, et tegemist on vaid koopiaga. Toetusesaaja selgitas, et ta ei ole enam selle pangakonto omanik. Seetõttu oli tal vaid kõnealune dokument.

Reageering: toetusesaajal paluti esitada kontoväljavõtte originaal, millel on panga tempel, kuid seda ei esitatud. Eespool nimetatud kontoväljavõtte analüüs näitas

- saldogaga seotud vastuolu. Esialgne saldo oli 1 733,83 Poola zlotti, oli toimunud üks finantstehing (makse summas 2 893,40 Poola zlotti) ja lõppsaldo oli sama – 2 893,40 Poola zlotti;
- summa väljal „Kogu deebetsumma“ – 9 444,98 Poola zlotti – ei olnud tehingute summaga vastavuses.

Tulemus: korraldusasutused andsid juhtumi üle prokuratuurile seoses kuriteokahtlusega. Samal ajal peatati maksed toetusesaajale.

8. näide

Võltsitud (muudetud) arved

Asjaolud: toetusesaaja esitas koos väljamaksetaotlusega arvete koopiad ja 2009. aasta septembri pangaülekannete kinnituse.

Ohumärk: kohapealse kontrolli ajal paluti toetusesaajal esitada originaalid. Toetusesaaja väitis, et originaalid olid kadunud.

Reageering: õiguskaitseasutuste läbi viidud uurimine näitas, et dokumentide väljastamiskuupäevi oli muudetud. Leiti sama numbriga originaaldokumendid, millel oli teine kuupäev (2009. aasta juuli). Seega järeldati, et duplikaadid olid võltsitud.

Toetusesaaja oli kuupäevi võltsinud, et varjata asjaolu, et ta oli projektiga alustanud enne rahastamise taotlemist. Seega osutus tema taotlus rahastamiskõlbmatuks.

Tulemus: kohtus algatati kriminaalmenetlus. Toetusesaajale esitati süüdistus töövõtjaga sõlmitud lepingu, arvete ja pangaülekande kuupäevade muutmises, et pressida välja rakenduskava rahalisi vahendeid. 2013. aastal kuulutati välja kohtuotsus, millega mõisteti toetusesaaja väidetavas õigusrikkumises õigeks. Prokurör kaebas otsuse edasi. Menetluse käigus tehti kindlaks, et projekti rakendamist alustati enne kaasrahastamise taotluse esitamist ning seega ei olnud toetusesaajal õigust kava raames vahendeid saada. Korraldusasutused võtavad meetmeid, et lõpetada toetusesaajaga leping ja nõuda tagasi talle makstud vahendid.

9. näide

Asjaolud: taotleja äriühing soovis remontida ja uuendada oma tööruume ning esitas taotluse esitamise etapis nõutud kolm noteeringut.

Ohumärk: läbivaatamise etapis tõsteti esile järgmisi küsimusi:

peamine asjaolu, mis oli aluseks esialgsele pettuse kahtlusele, oli koos taotluse vormiga esitatud noteeringute sarnasus (vt dokumente Q1, Q2 ja Q3);

ühtlasi tekitas kahtlusi üksikasjade puudumine esitatud noteeringute puhul. Noteeringutel olid toodud vaid kindlaksmääratud summad, ilma et oleks lisatud üksikasju ühikuhinna ja koguste kohta. Tegemist oli „võtmed kätte” projektiga; siiski ei sisaldanud noteeringud mõõtmeid ega ühiku maksumusi seoses selliste töödega nagu krohvimine, värvimine ja põrandakatte paigaldamine (vt dokumente Q1, Q2 ja Q3) ning neid ei esitatud auditimeeskonna taotlusel;

tööde teostamise järel arve väljastanud äriühing (vt dokumenti INV) erines taotluse esitamise etapis valitud äriühingust (vt dokumenti Q1);

arve väljastanud äriühingu (vt dokumenti INV) käibemaksukohustuslasena registreerimise number ühtis toetusesaaja valitud äriühingu noteeringus tooduga (vt dokumenti Q1), kuid tegemist ei olnud sama äriühinguga;

äriühingute käibemaksukohustuslastena registreerimise numbreid kontrolliti käibemaksualase teabevahetussüsteemi (VIES) abil. Selgus, et noteeringus Q1 kasutati sellist käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrit, mis vastas arve väljastanud äriühingu nimele.

Reageering: käibemaksutalituses tehti täiendavaid kontrole.

Äriühingut, mis esitas noteeringu Q1, nende registris ei olnud.

Need asjaolud tekitasid tõsist kahtlust noteeringu Q1 esitanud ja töö saanud äriühingu olemasolus.

Ühtlasi selgus pärast täiendavaid kontrole, et kahel kolmest äriühingust, kes esitasid noteeringud (Q2 ja Q3), olid samad aktsionärid ja ühised juhatajad ning sealjuures oli põhiaktsionär XXXXXXXXXX Ltd.

Tulemus: auditiasutus jõustas kohe 25 % ulatuses vahendite tagasinõudmise arvatava pettuse alusel kuni täiendava uurimise läbiviimiseni. Vahendid nõuti tagasi. Juhtum edastati pettusevastasele koordineerimisüksusele (AFCOS), kes algatas uurimise.

Q 1

[REDACTED] LTD.
PHONE [REDACTED]
VAT - [REDACTED] 16 [REDACTED] 15
E-MAIL [REDACTED]

FACSIMILE TRANSMITTAL SHEET

TO: [REDACTED] FROM: [REDACTED]
MR [REDACTED]
COMPANY: [REDACTED] DATE: 24/MARCH/2009
RF: QUOTE TOTAL NO. OF PAGES INCLUDING COVER: 1
NOTES/COMMENTS:

Dear Sir,

Hereunder is our quote for the works required. Kindly note that this quote is valid for 12 months as of today.

	Euro Price (excl. VAT)	Euro VAT	Euro Price (incl. VAT)
1. Air-conditioning work	12,000.00	2,160.00	14,160.00 ✓
2. Electrical Installation	4,250.00	765.00	5,015.00 ✓
3. Plastering and painting works	8,950.00	1,611.00	10,561.00 ✓
4. Internal wooden doors	3,250.00	585.00	3,835.00 ✓
5. Sanitary area works	2,790.00	502.20	3,292.20 ✓
6. Flooring	5,125.00	922.50	6,047.50 ✓
7. Drop ceiling	4,125.00	742.50	4,867.50 ✓
8. Internal Glazing	2,950.00	531.00	3,481.00 ✓
9. Light fittings	1,750.00	315.00	2,065.00 ✓
10. Multimedia facilities	3,750.00	675.00	4,425.00 ✓
11. Classroom furniture	6,750.00	1,215.00	7,965.00 ✓
12. Service room	4,450.00	801.00	5,251.00 ✓
13. Lounge area	6,500.00	1,170.00	7,670.00 ✓
14. Shading systems	1,450.00	261.00	1,711.00 ✓
15. Dispensing machines	1,150.00	207.00	1,357.00 ✓
16. Decorative paintings	2,250.00	405.00	2,655.00 ✓
17. Internal signage	1,250.00	225.00	1,475.00 ✓
TOTAL Euro	72,740.00	13,093.20	85,833.20

Please keep us updated.
[REDACTED]

DISCLAIMER:

The information in this email and any attachments are confidential and intended solely for the use of the individual or entity to whom they are addressed. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately using the sender email address and delete this email. You should not read or copy this e-mail, use it for any purpose, disseminate it or disclose its contents to any other person. Note that any views or opinions presented in this email are solely those of the author and do not necessarily represent those of the firm as this may be contrary to the firm's policy and outside the scope of the employment of the individual concerned. The firm will not accept any liability in respect of such communication. Although the firm has taken reasonable precautions to ensure no viruses are present in this email, the firm cannot accept responsibility for any loss or damage arising from the use of this email or attachments. Moreover, communication via email over the internet is not secure and messages may be read, manipulated or otherwise compromised by unknown third parties. The firm does not accept any responsibility for the correctness and completeness of the transfer of information contained in such communication nor for any delay of receipt.

Q 2

[Redacted] *Ltd.*

24/03/2009

Quotation: [Redacted]

Dear Mr. [Redacted]

Hereunder is the quote requested as per specifications detailed to us by [Redacted]
- Forsite Design. Please note that this quote is valid for up to 12 months.

		VAT	Total
1. A/C supply and install	12,500.00	2,250.00	14,750.00
2. Electricals	4,000.00	720.00	4,720.00
3. Plaster / paint work	8,500.00	1,530.00	10,030.00
4. Woodworks	4,800.00	864.00	5,664.00
5. Sanitary supplies	3,000.00	540.00	3,540.00
6. Floor coverings	6,000.00	1,080.00	7,080.00
7. Suspended ceilings	3,250.00	585.00	3,835.00
8. Internal Glazing	2,950.00	531.00	3,481.00
9. Light fittings	2,150.00	387.00	2,537.00
10. Multimedia supplies	3,520.00	633.60	4,153.60
11. Classroom furniture	6,950.00	1,251.00	8,201.00
12. Service room	4,950.00	891.00	5,841.00
13. Lounge area	5,125.00	922.50	6,047.50
14. Shading	1,750.00	315.00	2,065.00
15. Dispensing machines	1,450.00	261.00	1,711.00
16. Decorative paintings	2,750.00	495.00	3,245.00
17. Internal signage	1,750.00	315.00	2,065.00
			88,966.10

Please let us know if clarifications are required.

Thanks and regards.

[Redacted Signature]
Managing Director.

MEMBER OF:
[Redacted]

Q 3

[Redacted] *Ltd.*

Tel/Fax: [Redacted]
VAT Reg No [Redacted]
Co. Reg. [Redacted]

Quote to [Redacted]

Date: 24th March 2009

Dear [Redacted]

Thanks for this opportunity to quote for your new project. Following the site visit and the meeting with the designer in charge, hereunder is our itemized quote as requested.

	<u>Net price</u>	<u>VAT</u>	<u>Total</u>
1. Air-conditioning	11,000.00	1,980.00	12,980.00
2. Electrical Installation	4,180.00	752.40	4,932.40
3. Plastering and painting	9,020.00	1,623.60	10,643.60
4. Internal wooden doors	3,465.00	623.70	4,088.70
5. Sanitary supplies	2,640.00	475.20	3,115.20
6. Flooring	5,500.00	990.00	6,490.00
7. Drop ceiling	3,850.00	693.00	4,543.00
8. Internal Glazing	2,750.00	495.00	3,245.00
9. Light fittings	1,980.00	356.40	2,336.40
10. Multimedia facilities	3,520.00	633.60	4,153.60
11. Classroom furniture	6,600.00	1,188.00	7,788.00
12. Service room	4,950.00	891.00	5,841.00
13. Lounge area	5,500.00	990.00	6,490.00
14. Shading systems	1,760.00	316.80	2,076.80
15. Dispensing machines	1,320.00	237.60	1,557.60
16. Decorative coatings	2,640.00	475.20	3,115.20
17. Internal signage	1,650.00	297.00	1,947.00
TOTAL	72,325.00	13,018.50	85,343.50

Please note that this quote is valid for 12 months. Delivery dates are approx. 30-45 days after confirmation. Programme of works to be discussed

[Redacted]

INV

[REDACTED] LTD

Te [REDACTED]
 VAT Reg. No: [REDACTED]16-[REDACTED]15

[REDACTED]
 VAT Reg. No: [REDACTED]

Date 31/08/2011
 A/C Code 000623
 Sys Ref 00016084
 Int Ref IN 021899
 Ext Ref JOB 623
 Page 1

Invoice 021899

Details		EUR	VAT %
Invoice as per quotation dated 24/03/2010;		72,740.00	18.0
1. Air-conditioning work - €14160.00			
2. Electrical Installation - €5015.00			
3. Plastering and painting works - €10561.00			
4. Internal wooden doors - €3835.00			
5. Sanitary area works - €3292.20			
6. Flooring - €6047.50			
7. Drop ceiling - €4867.50			
8. Internal Glazing - €3481.00			
9. Light fittings - €2065.00			
10. Multimedia facilities - €4425.00			
11. Classroom furniture - €7965.00			
12. Service room - €5251.00			
13. Lounge area - €7670.00			
14. Shading systems - €1711.00			
15. Dispensing machines - €1357.00			
16. Decorative paintings - €2655.00			
Internal signage - €1475.00			
		<i>Sub-total</i>	72,740.00
		<i>VAT Amt</i>	13,093.20
		TOTAL EUR	85,833.20
VAT Rate %	Amount	VAT Amount	
18	72,740.00	13,093.20	
	72,740.00	13,093.20	

Equivalent in [REDACTED]

[REDACTED] LTD

10. näide

Võltsitud osalejate nimekiri

Asjaolud: toetusesaaja esitas korraldusasutustele konverentside rahastamistaotlused ilma tõendavate dokumentideta. Korraldusasutused maksid summa ilma osalejate nimekirju taotlemata.

Ohumärk: auditi raames küsis audiitor toetusesaajalt osalejate nimekirju ning toetusesaaja esitas need. Dokumentide põhjalikul uurimisel selgus, et allkirjad olid väga sarnase kujuga.

Reageering: audiitor esitas kirjalikud taotlused äriühingutele, kes osalesid oletatavasti konverentsidel. Ta uuris nende oletatavate esindajate sündmusel osalemise kohta. Lõpuks selgus, et kõigi 16 sündmuse puhul olid ligikaudu 200 allkirja võltsitud ning 95 % nendest n-ö kuulus fiktiivsetele isikutele.

Tulemus: juhtum edastati prokuratuurile.

11. näide

Võltsitud hotelliarve

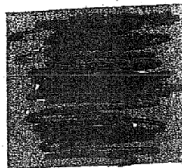
Asjaolud: toetusesaaja esitas hotelliarve, põhjendades seda koosolekul osalemisega.

Ohumärk: hotell kuulub suurde gruppi, kus kõik toimingud on arvutipõhised: klientide registreerimine, arveldamine jne. Arve oli käsitsi kirjutatud, sellel puudus number, sellel ei olnud märgitud vääringut ega maksega seotud mis tahes teavet.

Reageering: arve kontrollimiseks pöörduiti hotelli poole, kust kinnitati, et nad ei väljasta selliseid arveid ega tea seda klienti.

Tulemus: toetusesaajale keelduti kulusid hüvitamast. Arvestades, et kõnealune summa oli väike, siis täiendavaid meetmeid ei võetud.

HOTEL
PLACE [REDACTED] 13
[REDACTED]

For official use

Description	Montant
Room Rent	
3 x 85	255
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
[REDACTED]	
Petit dj. :	
Extra :	
Total :	255

Ch. No. 404 Nom. [REDACTED]

Date : 14/1/2009 No. Prs. 1

2. lisa. Arvete miinimumsisu (ettevõtjalt ettevõtjale)

Käibemaksu käsitlevas direktiivis 2006/112/EÜ on sätestatud teatud eeskirjad seoses arvete eeldatava sisuga, kui asjaomaste äriühingute suhtes kohaldatakse käibemaksureegleid. Üldiselt on osanikel, kellega korraldusasutused suhtlevad, käibemaksuga seotud kohustused ning nad peaksid seetõttu väljastama ja esitama arveid, mis järgivad alltoodud eeskirju. Need dokumendid on vajalikud maksustamise eesmärgil.

Arve miinimumsisu peaks olema järgmine⁷ (asjaomase direktiivi artikkel 226):

- 1) arve väljastamise kuupäev;
- 2) järjekorranumber, mis annab arvele kordumatu tunnuse;
- 3) hankija käibemaksukohustuslasena registreerimise number, mille alusel maksukohustuslane kaupu tarnis või teenuseid osutas;
- 4) kaupade soetaja või teenuse saaja käibemaksukohustuslasena registreerimise number;
- 5) hankija täielik nimi ja aadress;
- 6) kaupade soetaja või teenuse saaja täielik nimi ja aadress;
- 7) tarnitud kaupade koguse ja laadi või osutatud teenuste ulatuse ja laadi kirjeldus;
- 8) maksu sissenõutavaks muutumise kuupäev (riigikassa tõttu);
- 9) ühikuhind ilma käibemaksuta ning allahindlused ja hinnavähendid, kui need ei sisaldu ühikuhinnas;
- 10) kohaldatav käibemaksumäär;
- 11) tasumisele kuuluva käibemaksu summa;
- 12) iga käibemaksumaksumäära või -vabastuse puhul tasumisele kuuluva käibemaksu summa jaotus;
- 13) tasumisele kuuluv kogusumma.

⁷ Direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 226.

3. lisa. Kasulike veebipõhiste andmebaaside loend

Märkus

Alltoodud veebisaitide loend on esitatud eesmärgiga aidata korraldusasutusi, kes otsivad esmatasandi teavet ELi rahastatava projekti raames dokumente esitavate välismaiste äriühingute kohta: äriühingu olemasolu, asutamiskuupäev, aktsionäride nimed, aastane kogutulu, kapital jne. See loend ei ole kindlasti kõikehõlmav.

Mõnel veebisaidil on olemas versioon vaid asukohariigi keeles. Need otsustati loendisse lisada, et asjakohase personaliga korraldusasutused saaksid neid kasutada.

Loend koosneb kolmest peamisest rühmast.

1. Üldised veebisaidid
2. ELi veebisaidid
3. Riiklike registrite veebisaidid

1. Üldised veebisaidid

Investigative Dashboard (äriteabe portaal)

<http://www.investigativedashboard.org/category/www/>

Keel: inglise

See on portaal, mis võimaldab juurde pääseda suurele hulgale riiklikele registritele ja andmebaasidele üle maailma, pakkudes äriühingute, aktsionäride jms kohta teavet.

Worldwide registries (ülemaailmsed registrid)

<http://www.companieshouse.gov.uk/links/introduction.shtml#reg>

Keel: inglise

See on portaal, mis võimaldab juurde pääseda suurele hulgale ametlikele äriregistritele riikide kaupa, pakkudes äriühingute, aktsionäride jms kohta teavet.

<http://www.commercial-register.sg.ch/home/worldwide.html>

Keel: inglise

Veebisaidil, mida haldab St Galleni kanton, on toodud lingid paljude riikide äriregistrite veebisaitidele üle maailma.

Official company registers (ametlikud äriregistrid)

<http://www.rba.co.uk/sources/registers.htm>

Keel: inglise

Veebisaidil on toodud lingid, mis võimaldavad juurde pääseda äriregistritele üle maailma, sh ELi liikmesriikide äriregistritele.

2. ELi veebisaidid

VIIES – käibemaksualane teabevahetussüsteem

http://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/

Sellel veebisaidil on registreeritud kõik ELi äriühingud, kes on käibemaksukohustuslased.

Portaal „TIN“ veebisaidil „Europa“ (Tax Identification Number – maksukohustuslasena registreerimise number)

http://ec.europa.eu/taxation_customs/tin/

See veebisait võimaldab kontrollida maksukohustuslasena registreerimise numbrit (numbri kehtivust) ja pakub teavet asjaomaste numbrite vormingu kohta riikide kaupa.

3. Riiklikud veebisaidid

Belgia

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_tsv/tsv.pl

Keeled: prantsuse, hollandi

Pakub teavet alates 1. jaanuarist 1983 Belgias registreeritud äriühingute kohta.

Bulgaaria

<http://www.brra.bg/>

Keel: bulgaaria

Riiklik äriregister – pakub teavet Bulgaarias registreeritud äriühingute kohta.

Tšehhi Vabariik

<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-rozsirene>

Keel: tšehhi

Tšehhi veebipõhine äriregister. Pakub ametlikku teavet Tšehhi Vabariigis registreeritud äriühingute kohta (õiguslik vorm, registreerimisnumber, vastutavad osanikud, nõukogu jne).

http://wwwinfo.mfcr.cz/ares/ares_fo.html.cz

Keel: tšehhi

Tšehhi rahandusministeerium – veebipõhine teave füüsilisest isikust ettevõtjate registri kohta ja teave käibemaksukohustuslaste kohta.

Prantsusmaa

<http://www.infogreffe.fr/>

Keel: prantsuse

Pakub ametlikku teavet Prantsusmaal registreeritud äriühingute kohta.

<http://www.societe.com/>

Keel: prantsuse

Pakub põhiteavet äriühingute ja nende seoste kohta teiste äriühingutega ning oluliste finantsnäitajate kohta.

Luksemburg

<http://www.legilux.public.lu/entr/index.php>

Keel: prantsuse

Pakub põhilist teavet Luksemburgis registreeritud äriühingute kohta.

Malta

<http://www.mfsa.com.mt/>

Keeled: malta, inglise

Pakub teavet äriühingute korralduse, osutatavate teenuste, seotud äriühingute ja juhtkonna kohta.

<http://www.mepa.org.mt/home?l=1>

Keeled: malta, inglise

Pakub teavet projektide jaoks vajalike lubade kohta. Malta kuulub see Malta keskkonna- ja planeerimisameti (MEPA) pädevusse.

<http://www.etc.gov.mt/Index.aspx>

Keeled: malta, inglise

Malta tööhõive- ja koolituskeskus (ETC) haldab registreeritud tööandjate/töötajate andmebaase. Võimalik on kontrollida taotlejate esitatud üksikasju.

Poola

<http://www.stat.gov.pl/regon/>

Keel: poola

Pakub põhiteavet Poolas registreeritud äriühingute kohta, sh maksukohustuslasena registreerimise number, äriühingu nimi, aadress, õiguslik vorm, omandivorm, põhitegevuse tüüp, majandustegevuse alustamise kuupäev, registrisse kandmise kuupäev.

<https://ems.ms.gov.pl/krs/danepodmiotu>

Keel: poola

Riikliku kohturegistri ametlik veebileht pakub teavet äriühingu nime, aadressi, õigusliku vormi ja äriühingu esindajate kohta.

Rumeenia

<https://portal.onrc.ro>

Keel: rumeenia

Pakub teavet Rumeenias registreeritud äriühingute kohta. Vajalik on eelnev registreerimine.

<http://www.mfinante.ro/pjuridice.html?pagina=domenii>

Keel: rumeenia

Pakub põhilist maksualast teavet Rumeenias registreeritud äriühingute kohta.

Šveits

<http://www.moneyhouse.ch/>

Keeled: saksa, itaalia, prantsuse, inglise

Pakub teavet Šveitsis registreeritud äriühingute kohta.